akademikerne

Til Finanskomiteen

Oslo, 12.10.2026

Akademikernes innspill til statsbudsjett 2027

Akademikerne er hovedorganisasjonen for nærmere 300 000 arbeidstakere med utdanning på masternivå eller høyere, fordelt på 13 medlemsforeninger.

Akademikerne støtter regjeringens forslag om lavere skatt på arbeid og vridningen mot økt skatt på forbruk. Stortinget bør bevare den brede innretningen.

Samtidig må Stortinget unngå å gjøre budsjettet mer ekspansivt. Nye satsinger må finansieres gjennom reelle omprioriteringer og rettes mot tiltak som får flere i arbeid og styrker produktivitet, omstillingsevne og langsiktig verdiskaping.

Akademikerne ber Stortinget prioritere:

- **å vedta regjeringens foreslåtte vridning fra skatt på arbeid til skatt på forbruk og bevare skattelettelsens brede innretning**
- **å holde den samlede pengebruken innenfor regjeringens ramme og finansiere nye satsinger gjennom reelle omprioriteringer**
- **å prioritere forskning og utvikling høyere innenfor den samlede budsjettrammen**
- **å ikke vedta store og kostbare tiltak før kostnader, virkninger og alternative løsninger er tilstrekkelig utredet**

Bevar den brede skatteletten på arbeid

Prop. 1 LS, kap. 3
Akademikerne støtter regjeringens forslag om å redusere skatten på arbeid og øke skatten på forbruk. Lavere skatt på arbeid gjør det mer lønnsomt å arbeide og kan bidra til økt arbeidstilbud. Vridningen er derfor et skritt i riktig retning.

Fordelingshensyn er viktige, men skattepolitikken må også legge til rette for arbeid og finansiering av velferden. Skattekommisjonen peker på at lavere marginalskatt høyere i inntektsfordelingen kan gi større effekt på arbeidstilbudet per krone i provenytap. Skattelettelsen bør derfor beholde sin brede innretning. Hvis skatteletten i hovedsak konsentreres om de laveste inntektene, vil den få mindre effekt på arbeidstilbudet og ikke redusere den høye marginalskatten lenger opp i inntektsfordelingen.

Regjeringens forslag er en god start. I den kommende stortingsmeldingen om skattesystemet bør målet være å redusere skatten på arbeid gjennom hele inntektsfordelingen og i større grad finansiere dette gjennom skatt på forbruk. Fordelingshensyn må ivaretas gjennom den samlede skatte- og velferdspolitikken.

Akademikerne ber Stortinget:

- **vedta regjeringens foreslåtte vridning fra skatt på arbeid til skatt på forbruk, og bevare skattelettelsens brede innretning.**

Ikke gjør budsjettet mer ekspansivt

Meld. St. 1, kap. 3
Akademikerne støtter en ansvarlig innretning av finanspolitikken. Dersom Stortinget øker den samlede pengebruken, kan det gi mer press i økonomien og bidra til at rentene holder seg høye lenger. Nye satsinger må derfor finansieres gjennom reelle omprioriteringer og rettes mot tiltak som styrker økonomiens vekstevne.

Akademikerne ber Stortinget:

- **holde den samlede pengebruken innenfor regjeringens ramme og finansiere nye satsinger gjennom reelle omprioriteringer**
- **bruke omprioriteringene på tiltak som styrker arbeid, produktivitet, omstillingsevne og langsiktig verdiskaping**

Prioriter forskning i tråd med premisset for handlingsregelen

Meld. St. 1, kap. 3
Da handlingsregelen ble vedtatt i 2001, var premisset at økt bruk av oljeinntekter skulle styrke vekstevnen i fastlandsøkonomien. Det ble særlig pekt på lavere skatter og avgifter, bedre infrastruktur og ny kunnskap gjennom forskning og utvikling.

Dette prinsippet er minst like viktig i dag. Norge får knappere tilgang på arbeidskraft og økte utgifter til blant annet forsvar, helse og en aldrende befolkning. Samtidig krever teknologisk utvikling, klimaomstilling og redusert aktivitet i petroleumssektoren ny kunnskap og nye næringer.

En sterkere satsing på forskning og utvikling er en investering i framtidig produktivitet og verdiskaping. Norge ligger under Stortingets mål om at offentlige FoU-investeringer skal utgjøre én prosent av BNP. Norsk næringsliv investerer samtidig en mindre andel av BNP i forskning og utvikling enn gjennomsnittet i EU.

Når bruken av fondsmidler øker, bør forskning, kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser prioriteres.

Akademikerne ber Stortinget:

- **styrke forskningsbudsjettet slik at Norge igjen beveger seg mot målet om offentlige FoU-investeringer på én prosent av BNP**
- **be regjeringen legge fram en plan for å nå Stortingets mål om samlede FoU-investeringene på tre prosent av BNP innen 2030.**

Utred først, vedta etterpå

Store og kostbare tiltak må bygge på et grundig beslutningsgrunnlag. Før Stortinget vedtar slike tiltak, må kostnader, virkninger og alternative løsninger være tilstrekkelig utredet.

Vedtaket om reduserte drivstoffavgifter illustrerer risikoen ved å innføre kostbare tiltak uten et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. Når store og varige ordninger vedtas raskt, øker faren for at fellesskapet bindes til utgifter uten at konsekvensene og alternativene er godt nok vurdert.

Også tiltak som er utredet før de innføres, må evalueres. Norgespris bør evalueres med vekt på kostnader, fordelingsvirkninger, energisparing og virkninger for kraftmarkedet.

Akademikerne ber Stortinget:

- **ikke vedta store og kostbare tiltak før kostnader, virkninger og alternative løsninger er tilstrekkelig utredet**
- **sørge for at Norgespris evalueres med vekt på kostnader, fordelingsvirkninger, energisparing og virkninger for kraftmarkedet**

Gi selvstendig næringsdrivende like muligheter til pensjonssparing

Selvstendig næringsdrivende kan spare inntil 7 prosent av inntekt opp til 12 G til pensjon med skattefradrag. For ansatte kan arbeidsgiver i tillegg spare inntil 18,1 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G. For denne delen av inntekten kan det dermed spares inntil 25,1 prosent for ansatte, mens selvstendig næringsdrivende er begrenset til 7 prosent.

Forskjellen gir selvstendig næringsdrivende dårligere muligheter til å bygge opp pensjon ved samme inntekt. Den er vanskelig å begrunne og gjør det mindre attraktivt å starte og drive egen virksomhet.

Akademikerne ber Stortinget:

- **gi selvstendig næringsdrivende likeverdige muligheter som ansatte til skattefavorisert pensjonssparing for inntekt mellom 7,1 og 12 G**